

Temanotat

**Palestina: Gazastripen etter krigen
7. juli–26. august 2014**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

Between July 7 and August 26, 2014, Israel launched a major military offensive against the Gaza Strip. 2192 people were reportedly killed on the Palestinian side and 72 on the Israeli side. UN agencies have reported huge material damage to private homes, public buildings, including schools and health institutions, industrial buildings and infrastructure in all districts of the Gaza Strip. The humanitarian situation has deteriorated for large parts of the population, especially for those who have either become homeless or are living in partially destroyed houses. A UN-sponsored program for reconstruction has been established, but there is some uncertainty with regard to its time frame and implementation, partly because of Israeli restrictions on imports of construction materials. During the first three months after the war ended, there was reported frequent, but minor incidents of violence. A ceasefire that went into effect after the war appears as fragile, with constant risk of escalation to new confrontations.

SAMMENDRAG

Fra 7. juli til 26. august 2014 gjennomførte Israel en omfattende militæroffensiv mot Gazastripen. 2192 personer ble rapportert drept på palestinsk side og 72 på israelsk side. FN-organisasjoner har rapportert om enorme materielle ødeleggelser på boliger, offentlige bygg, inkludert skoler og helseinstitusjoner, industribygg og infrastruktur i alle distrikter på Gazastripen. Den humanitære situasjonen er dramatisk forverret for store deler av befolkningen, spesielt for de mange som enten er blitt husløse eller bor i delvis ødelagte hjem. Det er etablert et FN-støttet program for gjenoppbygging, men det er stor usikkerhet knyttet til gjennomføring og tidsperspektiv, blant annet på grunn av israelske begrensninger på import av byggevarer. De tre første månedene etter krigens avslutning var det rapportert om stadige, mindre voldsepisoder. Våpenhvilen som partene inngikk etter krigen, fremstår som skjør, med konstant fare for opptapping til nye konfrontasjoner.

INNHold

1. Innledning	5
2. Den humanitære situasjonen etter krigen.....	5
2.1 Store menneskelige og materielle tap	5
2.2 Internt fordrevne	6
2.3 Prekær økonomisk situasjon	6
2.4 Helsevesen	7
2.5 Behandling i utlandet	8
2.6 Ofte stengt grense mot Egypt	9
2.7 Skolene	9
2.8 Gjenoppbygging	9
3. Sikkerhetssituasjonen	10
3.1 Voldsepisoder	10
3.2 Fare for nye krigshandlinger.....	11
4. Referanser	13

1. INNLEDNING

Israels hær, marine og flyvåpen innledet 7. juli 2014 en større militæroffensiv mot den Hamas-kontrollerte Gazastripen. Foranledningen var en periode med rakettbeskytning mot Israel fra ulike palestinske grupperinger på Gazastripen.¹ Den israelske offensiven, som gikk under navnet *Operation Protective Edge*, ble trappet opp med bakkeinvasjon av deler av Gazastripen 18. juli og varte i 51 dager før den ble avsluttet med en våpenhvile mellom Hamas og Israel gjeldende fra 26. august. Hamas og andre militante grupper avfyrte raketter mot Israel og utøvde militær motstand mot invasjonstyrkene gjennom hele krigen. For en kronologisk fremstilling av krigshandlingene, se Jerusalem Post (2014).

Dette temanotatet omhandler den humanitære situasjonen og sikkerhetssituasjonen på Gazastripen i etterkant av krigen. Temanotatet er i hovedsak basert på ulike rapporter fra FN-organisasjoner, menneskerettighetsorganisasjoner og nyhetsartikler.

2. DEN HUMANITÆRE SITUASJONEN ETTER KRIGEN

2.1 STORE MENNESKELIGE OG MATERIELLE TAP

Krigen betegnes som den mest dødelige og ødeleggende siden Israel okkuperte Gazastripen i 1967. Ødeleggelsene har ført til enorme humanitære lidelser for befolkningen, og det er stor usikkerhet knyttet til tidsperspektivet for gjenoppbygging av boliger, offentlige bygg, næringsbygg og infrastruktur.

På palestinsk side ble 2192 palestinere meldt døde under krigen. Av disse var 1523 antatt sivile, hvorav 519 barn og 287 kvinner (OCHA 2014c). På israelsk side var det rapportert at 66 soldater og 6 sivile ble drept (UNSCO 2014a). En geografisk nedbrytning av statistikken viser en relativt jevn fordeling av tapene i alle fem distrikter på Gazastripen: 17 prosent i Nordre Gaza, 24 prosent i Gaza by, 14 prosent i Midtområdet/Deir al-Balah, 27 prosent i Khan Yunis og 18 prosent i Rafah (OCHA 2014a).

Under krigen skal også minst 25 palestinere som var mistenkt for kollaboratørvirksomhet for Israel, ha blitt likvidert av Hamas-milits. Tre personer ble meldt drept 21. august, 18 personer 22. august og fire personer 23. august. En Hamas-talsmann uttalte at lokale domstoler hadde dømt noen av dem til døden for å ha «samarbeidet med fienden» (HRW 2014).

De materielle ødeleggelsene som har vært rapportert etter krigen, er uten sidestykke i Gazas nyere historie. FN-kilder anslo at 18 000 boliger ble ødelagt og at 108 000 personer ble gjort hjemløse. Ytterligere 37 650 boliger var blitt skadet, men beboelige (OCHA 2014b). 17 av Gazastripens 32 sykehus, og 45 av 97 primærhelsesentre, ble skadet. Mellom 20 og 30 prosent av vann- og

¹ Opptappingen på Gazastripen kom etter to voldsepisoder på Vestbredden. Tre israelske ungdommer fra en bosetting ble funnet drept 30. juni, 18 dager etter at de hadde blitt kidnappet. Israel beskyldte Hamas for å stå bak, og Hamas bekreftet senere at gjerningsmennene var tilknyttet organisasjonen. 2. juli ble en palestinsk gutt fra Øst-Jerusalem kidnappet og brent til døde av israelsk ungdom.

kloakknettverket ble skadet (ICG 2014). Ifølge Den palestinske industriføderasjonen ble 419 verksteder, forretningsforetak og småindustri skadet og 128 totalt ødelagt av bombingene. Også drivhus, vanningsanlegg og andre jordbruksanlegg, samt fiskebåter, ble hardt rammet (OCHA 2014b). Gazas eneste kraftstasjon ble ødelagt, og forverret dermed den allerede lave elektrisitetsdekningen (UNSCO 2014a, s. 15).

De høye sivile tapstallene på palestinsk side, og de store ødeleggelsene av sivil bebyggelse, har ført til påstander om krigsforbrytelser. FN har nedsatt en granskningskommisjon ledet av William Schabas fra Canada, som skal undersøke påstander om krigsforbrytelser og andre brudd på Folkeretten under krigen (OHCHR 2014).

2.2 INTERNT FORDREVNE

OCHA meldte at opp til 485 000 personer, som tilsvarer 28 prosent av befolkningen, flyktet fra sine hjem under krigen. De internt fordrevne søkte tilflukt i UNRWA-skoler som ble gjort om til tilfluktssteder, offentlige skoler, tomme bygninger, moskeer, kirker og hos private vertsfamilier. Mange av dem som er blitt husløse, har blitt boende i midlertidig husvære etter krigen. Ved krigens slutt var det 110 000 internt fordrevne som hadde søkt tilflukt i UNRWAs bygninger eller hos private vertsfamilier (OCHA 2014b). I begynnelsen av desember fungerte fortsatt 18 av UNRWAs skolebygninger som tilholdssted for rundt 20 000 internt fordrevne palestinere (UNRWA 2014c).

UNRWA hadde per 4. desember formidlet kontantstøtte til over 18 000 familier til reparasjoner av boliger og til midlertidig leie av annen bolig hvis hjemmet har vært ubeboelig (UNRWA 2014c).

2.3 PREKÆR ØKONOMISK SITUASJON

Den humanitære situasjonen var prekær for store deler av befolkningen på Gazastripen allerede før krigen i sommer. UNSCOs sosioøkonomiske rapport for andre kvartal 2014 viste en dramatisk nedgang i BNP på 7,1 prosent i forhold til andre kvartal 2013. Videre var arbeidsledigheten på Gazastripen steget med 16,6 prosentpoeng på ett år til 44,5 prosent for andre kvartal 2014. Kvinner og unge var spesielt utsatt; blant kvinner var 59,3 prosent arbeidsledige og blant unge (menn og kvinner) mellom 20 og 24 år var 68,6 prosent ledige (UNSCO 2014c).

En viktig årsak til forverringen var at Egypt i juli 2013 stengte de fleste tunellene ved Rafah som utgjorde grunnlaget for en omfattende smuglerøkonomi. Verdens matvarefond anslo i februar 2014 at stengningen av tunellene førte til at 50-60 000 personer mistet næringsgrunnlaget og ble avhengige av matvarehjelp (WFP 2014).

Stengningen rammet også Hamas' de facto-regjering på Gazastripen ettersom smuglertrafikken i stor grad var kontrollert og beskattet av Hamas og dermed en inntektskilde til Hamas' administrasjon. Bortfallet av inntektene fra smuglertunellene har bidratt til at offentlig ansatte i Hamas' administrasjon i Gazastripen ikke har fått full lønn på over ett år. Dette har ført til sterk misnøye og streiker. 24 000 av disse har mottatt en engangs «humanitær utbetaling» på USD 1200 hver, som ble finansiert av Qatar (UNRWA 2014a).

Før siste krig mottok rundt to tredeler av Gazas befolkning matrasjoner som deles ut av ulike FN-organisasjoner og lokale og internasjonale hjelpeorganisasjoner, og hele 72 prosent hadde ifølge OCHA en sårbar matsikkerhet (OCHA 2014b).

Den humanitære situasjonen har forverret seg ytterligere etter krigen, og flere hjelpeorganisasjoner har derfor trappet opp hjelpen, i første rekke til husløse og andre som har vært rammet direkte av ødeleggelsene. UNRWA yter nødhjelp til internt fordrevne og distribuerte over 62 000 matrasjoner i uken 11.–18. november (UNRWA 2014a).

UNICEF og Verdens matvareprogram (WFP) samarbeidet om et elektronisk rasjoneringsystem under krigen som siden er videreført. 78 000 internt fordrevne mottok elektroniske kort som fungerte som kredittkort, og som kunne brukes som betaling for visse matvarer i enkelte lokale butikker. Støtten dekker fortrinnsvis lokalt produserte matvarer og skal dermed bidra stimulerende i den lokale økonomien. For en gjennomsnittsfamilie på seks personer tilsvarer støtten USD 128 per måned. Systemet skulle etter planen utvides til å omfatte 300 000 personer (UNICEF & WFP 2014).

Kraftig regnvær og flom i begynnelsen av november gjorde situasjonen særlig vanskelig for folk som bodde i ruiner og delvis ødelagte boliger. UNICEF delte ut varme klær, støvler og madrasser (UNICEF, 7. november). UNRWA har etablert hygieniske tiltak og bygget dusjer ved midlertidige leire for internt fordrevne (UNRWA 2014b).

Elektrisitetskutt er også et stort problem. Elektrisiteten rasjoneres ved at tilførselen kuttes et visst antall timer per dag. Folk har gjerne fem-seks timer elektrisitet per døgn (ICG 2014, s. 8). Dette utgjør en helsefare ettersom det blir vanskelig for folk å oppbevare matvarer kjølig.

Et lyspunkt for jordbruksprodusentene i Gaza var at Israel i oktober annonserte at de ville tillate en begrenset frakt av varer fra Gaza til Vestbredden. OCHA meldte at 29 lastebiler med agurker, dadler, fisk og trevarer fikk passere i november. Slik frakt har bare unntaksvis blitt tillatt de siste sju årene (OCHA 2014e; OCHA 2014f).

2.4 HELSEVESEN

Helsevesenet på Gazastripen består av institusjoner drevet av det palestinske helseministeriet (MoH), UNRWA, militær sanitet og en rekke ikke-statlige organisasjoner og private aktører. Det finnes totalt 32 sykehus og 97 helsesentre (WHO 2014a).

På grunn av krigen ble helsevesenet på flere måter alvorlig skadelidende. En rekke av helseinstitusjonene ble rammet av israelsk bombing. Ifølge en WHO-rapport om følgene av krigen for helsevesenet, ble 17 sykehus og 56 helsesentre utsatt for skader – fra total ødeleggelse til mindre skader. Gazas eneste rehabiliteringssykehus ble totalødelagt (WHO2014a). Ødeleggelsene og manglende sikkerhet førte til at opp til 46 prosent av offentlige helseinstitusjoner (helsesentre og sykehus) var stengt under krigen. Videre ble helsepersonell direkte rammet ved at 23 ble drept og 83 såret i krigshandlingene (WHO 2014a, s. 13). Redusert kapasitet til å yte akuttbehandling og videre behandling, samt forsinkelser ved transport av pasienter til utlandet, har ifølge WHO ført til tap av liv, forlenget sykdom og invaliditet som kunne vært unngått.

Leder for WHO's kontor i Det okkuperte palestinske området, Gerald Rockenschaub, understreket at den palestinske helsesektoren allerede før den siste krigen var sterkt redusert som følge av årelang okkupasjon, blokade og konflikt. Han poengterte i den forbindelse at helsevesenet ikke bare har behov for å reparere skadene etter siste krig, men behøver en vesentlig oppgradering for å fungere tilfredsstillende (WHO 2014b).

Den nevnte WHO-rapporten pekte på en rekke forhold som har svekket helsevesenet over tid: Den sjuårige israelske blokaden har ført til redusert kvalitet på helsetjenestene, problemer ved drift av medisinsk utstyr på grunn av mangel på reservedeler og mangel på mulighet for videreutdanning i utlandet for helsepersonell. Det er stor mangel på legespesialister. De aller fleste kirurgene er allmennkirurger, og sykehusene mangler derfor kompetanse på spesialkirurgi. Det er også mangel på barneleger, noe som er kritisk for en befolkning hvor over halvparten er under 18 år (BBC 2014). Generell svekkelse av tertiære helsetjenester har ført til økt behov for å henvise pasienter til utlandet, og dette er svært dyrt for det palestinske helsevesenet.

Videre viser rapporten til at økonomiske problemer i det palestinske helseministeriet har ført til at helsepersonell ikke har fått utbetalt lønninger, og ikke minst til mangel på medisiner, utdatert medisinsk utstyr med behov for rehabilitering og generelt manglende utvikling i sektoren. Endelig påpekes det at helsesektoren er fragmentert mellom en rekke tjenesteytere og preget av avhengighet av bistand utenfra og intern splittelse mellom helseministeriet i Ramallah og helseministeriet i Gaza (WHO 2014a). Dette gjenspeiler den politiske striden mellom Fatah i Ramallah og Hamas i Gaza, som fortsatt er uløst til tross for at en samlingsregjering støttet av de to partiene, ble etablert i juni 2014 (ICG 2014).

Det reduserte helsetilbudet under krigen hadde konsekvenser også for mange pasienter med behandlingsbehov som ikke var knyttet til krigsskader. Pasienter med kroniske sykdommer som kreft og diabetes fikk ikke behandling og oppfølging. Medisinmangel – også i etterkant av krigen – gjorde at flere av disse pasientene måtte sendes til utlandet for medisiner. WHO har videre påpekt at behandlingsbehovet for over 1000 pasienter med langvarige eller permanente skader fra krigen, i lang tid vil kreve betydelige ressurser fra helsevesenet (WHO 2014c). Det er også ventet at behovet for psykiatrisk hjelp vil øke betydelig på grunn av den siste konflikten. Anslagsvis 20 prosent av befolkningen på Gazastripen – det vil si 360 000 personer – har utviklet ulike former for psykiske problemer (UNESCO 2014c).

2.5 BEHANDLING I UTLANDET

Mangel på spesialiserte helsetjenester i Gaza gjør at mange pasienter henvises til behandling utenfor Gazastripen. Begrensede ressurser, restriksjoner fra Israel og Egypt, uforutsigbare sikkerhetsrestriksjoner (inkludert fare for avhør og arrestasjon) og administrative komplikasjoner begrenser antallet pasienter som reiser. Ifølge WHO's månedlige rapportering reiste 1042 pasienter til behandling utenfor Gazastripen i oktober, hvorav 837 via Israels grenseovergang Erez og 205 via Egypts grenseovergang Rafah. Det totale antallet pasientsøknader i oktober om å reise via Erez var 1327, hvorav 78 prosent ble innvilget (mot gjennomsnittlig 84 prosent første halvår 2014). 6 prosent ble nektet å reise, mens 16 prosent ikke fikk svar innen innkalt time og ble forsinket i behandlingen (WHO 2014e).

De ti vanligste pasientkategoriene ved henvisning utenfor Gazastripen var kreft, ortopedisk kirurgi, nukleærmedisin, øyesykdommer, hjertekateterisering, pediatri, nevrokirurgi, MR-skanning, kardiologi og blodsykdommer (WHO 2014e).

WHO rapporterte om 200 krigsskadede pasienter fra i sommer som sto på venteliste for behandling av kompliserte skader i europeiske land og Venezuela. Av ni som ble henvist i oktober, fikk fem tillatelse fra Israel, mens to ble nektet og to ble forsinket (WHO 2014e).

2.6 OFTE STENGT GRENSE MOT EGYPT

Grenseovergangen Rafah mot Egypt har vært et svært uforutsigbart alternativ for å komme seg ut av Gazastripen. Grenseovergangen har vært stengt 186 dager fra januar til oktober 2014, det vil si 61 prosent av tiden. WHO meldte at Rafah-grensen hadde vært helt stengt i en hel måned etter et terrorangrep i Sinai 25. oktober. En gruppe på 42 pasienter som skulle reise til Venezuela for behandling, avlyste reisen i begynnelsen av november fordi Rafah var stengt (WHO 2014e). 26. november åpnet grenseovergangen for trafikk én vei for første gang på en måned (UNRWA 2014c).

Egypt er i ferd med å bygge en kilometer bred buffersone med fysiske sperrer i bakken langs den 13 kilometer lange grensen mellom Gazastripen og Sinai. I dette området ødelegges all bebyggelse (Al-Monitor 2014).

Tidligere var det mulig å reise illegalt mellom Gazastripen og Egypt via tunellene ved å betale tunelleierne (Pelham 2011/12). Landinfo har vært i kontakt med en palestinsk journalist i Rafah som fortalte at Egypts tiltak mot tunellene har vært effektive og at det ikke lenger er mulig å smugle personer gjennom tunellene (telefonintervju 8. desember 2014).

2.7 SKOLENE

Skolene ble hardt rammet under krigen. En rapport fra UNSCO anslo at 26 skoler ble totalødelagt og 223 skoler og 11 høyere utdanningsinstitusjoner fikk skader fra krigshandlinger (UNSCO 2014a). Skadeomfanget på bygningsmassen, og det faktum at en rekke både offentlige og UNRWA-skoler var bebodd av internt fordrevne, gjorde at skolestart for over en halv million elever ble utsatt med to uker, før de fleste skolene åpnet for undervisning 14. september. 12 000 lærere og rådgivere skal ha blitt kurset av UNICEF før skolestart i hvordan de skulle møte elever med krigsopplevelser og tap av familiemedlemmer, naboer og klassekamerater (UNESCO 2014b).

Kapasiteten på skolene på Gazastripen er svært presset. På grunn av den israelske blokaden og mangel på bygningsmaterialer har det ikke blitt bygget nye skoler som kunne absorbert de stadig økende barnekullene. Konsekvensen er et underskudd på nesten 200 skoler. Allerede før krigen var 80 prosent av skolene organisert i to skift, med ett elevkull om formiddagen og et annet om ettermiddagen (UNESCO 2014a). UNRWA kjører doble skift på ni av ti skoler dette semesteret (UNRWA 2014a).

2.8 GJENOPPBYGGING

Gjenoppbyggingsarbeidet etter krigen er i gang, men har gått sakte, blant annet på grunn av israelske restriksjoner og omstendelige prosedyrer ved import av bygningsmaterialer.

Under en konferanse i Giverlandsgruppen for Det palestinske området (*The Ad-hoc Liaison Committee, AHLIC*) som ble avholdt i Kairo 12. oktober, lovet giverlandene 5,4 milliarder USD i assistanse til Gazastripen, hvorav halvparten var avsatt til gjenoppbygging etter krigen (Haaretz 2014a).

Det ble i september etablert en mekanisme for gjenoppbygging – *The Gaza Reconstruction Mechanism* (GRM) – ved en avtale inngått mellom PAs regjering, Israels regjering og FN. Målet med ordningen var å sikre gjenoppbygging i stor skala i regi av både PA og FN-institusjoner (UNSCO 2014b). Avtalen fastslår at den palestinske regjeringen skal lede gjenoppbyggingen at arbeidet vil involvere den private sektor i Gaza, og at det skal tas hensyn til Israels sikkerhetsbehov når det gjelder såkalte flerbruksvarer, det vil si varer som skal kunne brukes til militære formål (UNSCO 2014b). Ordningen innebærer en ressurskrevende monitorering av bruken av bygningsmaterialer. Israel krever å godkjenne også UNRWAs byggeprosjekter i henhold til denne avtalen, og ved utgangen av november ventet UNRWA på godkjenning fra israelske myndigheter for flere byggeprosjekter (UNRWA 2014b).

I første omgang prioriteres reparasjon av skadde bygninger fremfor gjenoppbygging av totalødelagte hus. UNSCO annonserte i november at mekanismen for gjenoppbygging var iverksatt, først for 700 mottakere, senere for 25 000 huseiere, som ville få tilgang til bygningsmaterialer på bestemte steder. Målet var å nå ut til 60 000 boliger som må repareres før vinteren setter inn (UNSCO 2014d; UNSCO 2014e).

Behovet for gjenoppbygging aggregeres for hver krig på Gazastripen. Mye av det som ble ødelagt under Israels tidligere militæroperasjoner – Cast Lead i 2008-2009 og Pillar of Defence i 2012 – har ikke blitt gjenoppbygget (UNSCO 2014a). Det er dermed stor usikkerhet om hvor omfattende gjenoppbyggingen vil bli etter den siste krigen i sommer. Den palestinske boligministeren uttalte i begynnelsen av desember at Israels importrestriksjoner innebærer at gjenoppbyggingen vil ta 30 år. Mens Gaza trenger 8000 tonn sement per dag for å dekke behovet, godtar Israel bare 2000 tonn, hevdet ministeren (Haaretz 2014b).

3. SIKKERHETSSITUASJONEN

3.1 VOLDSEPIDODER

Det er rapportert om en rekke mindre voldsepisoder på Gazastripen etter 26. august, men ingen større militæraksjoner som har truet våpenhvilen.

Israel opprettet i 2005 en sikkerhetssone på palestinsk side av Israels grensegjerde mot Gazastripen, og har erklært at det er forbudt for palestinere å bevege seg i denne sonen. Det er særlig i denne sonen at det har vært rapportert om skyteepisoder. Israel har erklært at sonen gjelder fra grensegjerdet og 300 meter inn på palestinsk side, men den Gaza-baserte menneskerettighetsorganisasjonen Palestinian Centre for Human Rights (PCHR) har hevdet at det i perioder har vært uklart hvilke områder som innbefattes av sikkerhetssonen, og dessuten at personer også har blitt beskutt lengre fra sikkerhetsgjerdet enn 300 meter (PCHR 2014).

Israel har også etablert begrensninger på palestinerne bevegelsesfrihet på sjøen, hvor fiskere siden mai 2013 ikke har kunnet bevege seg lengre ut enn seks nautiske mil fra strandlinjen. Grensen på seks nautiske mil ble også fastsatt i våpenhvileavtalen etter den siste krigen, men Israel skal likevel ha angrepet fiskere innenfor seksmilssonen gjentatte ganger de påfølgende ukene (PCHR 2014).

I september 2014 rapporterte PCHR om 26 episoder hvor Israel Defense Forces (IDF) skjøt mot mål i sikkerhetssonene, hvorav åtte på land og atten på sjøen. Tre personer skal ha blitt drept og ni såret i disse angrepene (PCHR 2014). Også OCHA meldte om flere episoder hvor israelske styrker åpnet ild mot personer som beveget seg i områder i nærheten av grensegjerdet. 11. oktober skal en sivil person ha blitt skutt og såret omtrent 300 meter fra gjerdet nord for Beit Lahia, nord på Gazastripen (OCHA 2014c). To gutter ble skadet øst for Jabalia 14. november, da de angivelig var på piknik omtrent 200 meter fra gjerdet (OCHA 2014e).

I tillegg til krigshandlinger utgjør udetonerte sprengladninger en stor risiko i mange områder. UN Mine Action Service (UNMAS) har anslått at det finnes rundt 7000 udetonerte sprenglegemer av ulike typer etter kamphandlingene på Gazastripen. UNMAS har startet minerydding og regner med å fortsette arbeidet i hvert fall til utgangen av 2016. Sju sivile ble drept og 14 såret av slike udetonerte sprenglegemer de to første månedene etter krigen (OCHA 2014d).

Endelig er sikkerhetssituasjonen på Gazastripen avhengig av interne palestinske forhold. De to dominerende partiene Hamas og Fatah har vært bitre rivaler etter at Hamas overtok kontrollen over Gazastripen med militærmakt i juni 2007. Etter flere års forsoningsbestrebelse lyktes det partene å etablere en samlingsregjering i juni 2014, som holdt sitt første regjeringsmøte i det krigsherjede Gaza 9. oktober. Imidlertid er det mellom partiene sterke spenninger som kan true både samlingsregjeringen, og dermed internasjonal støtte til gjenoppbygging, så vel som våpenhvilen med Israel (ICG 2014).

En serie bomber rammet hjemmene til tre Fatah-ledere på Gazastripen 7. november. Hendelsen førte til at en planlagt Fatah-markering i anledning tiårsdagen for Yasser Arafats død 11. november ble avlyst av sikkerhetsmessige grunner. Fatah hadde fått tillatelse av Hamas til å gjennomføre markeringen, noe som ble sett på som et tegn på et bedre forhold mellom rivalene (Aljazeera 2014). Selv om ingen ble skadet, understreket angrepene potensialet for ny konflikt mellom partiene.

3.2 FARE FOR NYE KRIGSHANDLINGER

International Crisis Group har i sin analyse av status på Gazastripen understreket at ingen av de underliggende årsakene og konfliktene som lå til grunn for utbruddet av krigen i juli, ble løst ved våpenhvilen som ble inngått i august. Israel oppnådde ikke å avvæpne Hamas eller å etablere en demilitarisert sone på Gazastripen. Hamas oppnådde ikke en hevelse av blokaden som Israel har håndhevet siden det islamistiske partiet overtok kontrollen over Gazastripen med militærmakt i juni 2007. Dermed vedvarer en labil sikkerhetssituasjon hvor faren for nye krigshandlinger anses som betydelig. Dette bildet underbygges av at Israel har gjennomført tre større militære offensiver i løpet av seks år. Mange innbyggere på Gazastripen frykter på denne bakgrunnen at det bare er et tidsspørsmål før konflikten atter eskalerer (ICG 2014).

UNRWA melder om en labil og spent atmosfære, som skyldes usikkerhet på mange plan. I tillegg til faren for nye krigshandlinger, hersker det usikkerhet om gjenoppbyggingen i regi av Gaza Reconstruction Mechanism som ledes av den palestinske samlingsregjeringen. Samlingsregjeringen har så langt ikke lyktes i å etablere effektiv kontroll i Gaza, noe som skyldes uløste konflikter mellom Hamas og Fatah. Det spente forholdet mellom de to partiene illustreres ved at Hamas-talsmenn har anklaget samlingsregjeringen – i tillegg til UNRWA – for den lave takten i gjenoppbyggingen (UNRWA 2014a).

Sikkerhetssituasjonen på Gazastripen kan lett påvirkes av hendelser på Vestbredden. Det har vært omfattende voldsepisoder både mellom palestinere og israelske settlere og mellom palestinere og israelske soldater på Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem, i oktober og november. Dette kan i en gitt situasjon bidra til ny opptrapping på Gazastripen, med fare for at våpenhvilen bryter sammen.

4. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Aljazeera (2014, 7. november). Explosions hit Fatah officials in Gaza Strip. *Aljazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/11/explosions-hit-fatah-officials-gaza-strip-201411724146181350.html> [lastet ned 2. desember]
- Al-Monitor (2014, 28. august). Egypt evicts Rafah residents to create buffer zone. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/08/rafah-egypt-army-destruction-houses-residents-compensation.html> [lastet ned 4. desember 2012]
- BBC (2014, 10 oktober). A war within a war: The battles fought by Gaza's medics. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29279073> [lastet ned 4. desember 2014]
- Haaretz (2014a, 13. oktober). *Donors pledge \$5.4 billion in Gaza aid, Norway says*. Haaretz. Tilgjengelig fra <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/.premium-1.620297#> [lastet ned 2. desember 2014]
- Haaretz (2014b, 2. desember). With cement in short supply, Gaza reconstruction could take over 30 years. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <http://www.haaretz.com/news/middle-east/1.629495#> [lastet ned 3. desember 2014]
- HRW, dvs.. Human Rights Watch (2014, 25. august). *25 Alleged Collaborators Summarily Executed in 72 Hours*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/08/25/gaza-halt-executions> [lastet ned 2. desember 2014]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2014, 23. oktober). *Toward a Lasting Ceasefire in Gaza*. Jerusalem/Ramallah/Brüssel: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Israel%20Palestine/b042-toward-a-lasting-ceasefire-in-gaza.pdf> [lastet ned 2. desember]
- Jerusalem Post (2014, 27. august). LIVE BLOG: Israel's offensive in Gaza. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <http://www.jpost.com/Defense/LIVE-BLOG-Israel's-Operation-Protective-Edge-in-Gaza-361892> [lastet ned 2. desember 2014]
- OCHA, dvs. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2014a, 27. august). *Gaza initial rapid assessment*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra http://www.ochaopt.org/documents/gaza_mira_report_9september.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- OCHA (2014b, 4. september). *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_04_09_2014.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- OCHA (2014c, 13. oktober). *Protection of Civilians. Reporting period: 30 September – 13 October 2014*. Øst-Jerusalem: OCHA. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_protection_of_civilians_weekly_report_2014_10_17_english.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- OCHA (2014d, 27. oktober). *Humanitarian bulletin monthly report, September 2014*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_10_27_english.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- OCHA (2014e, 22. november). *Protection of Civilians. Reporting period: 11-17 November*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_protection_of_civilians_weekly_report_2014_11_22_english.pdf [lastet 2. desember 2014]
- OCHA (2014f, 28. november). *Protection of Civilians. Reporting period: 18-24 November*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra <http://unispal.un.org/unispal.nsf/47d4e277b48d9d3685256ddc00612265/d0b4f0c3763f997e85257da20051d36d?OpenDocument> [lastet 4. desember 2014]

- OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights (2014, 11. august). *Council President appoints Members of Commission of Inquiry under HRC resolution S-21/1*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14934&LangID=E> [lastet 2. desember 2014]
- PCHR, dvs. Palestinian Centre for Human Rights (2014, 22. oktober). *Gaza Strip: Attacks in the border areas and their consequences*. Gaza: PCHR. Tilgjengelig fra http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Document2_1.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- Pelham, N (2012). *Gaza's Tunnel Phenomenon: The Unintended Dynamics of Israel's Siege*. Journal of Palestine Studies. Vol 41, Summer 2012. Beirut/Washington, DC/Ramallah: Institute for Palestine Studies. Tilgjengelig fra <http://www.palestine-studies.org/jps/fulltext/42605> [lastet ned 4. desember 2014]
- UNESCO, dvs. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2014a, 25. august). *Gaza's Education System in Crisis*. Ramallah: UNESCO. Tilgjengelig fra http://www.unesco.org/new/en/member-states/single-view/news/gaza_school_year_hit_by_resumption_in_hostilities/#.VHzkcGeAois [lastet ned 2. desember 2014]
- UNESCO (2014b, 14. september). *Education Cluster Statement: More than half a million Gaza students return to school after a shattering summer*. Ramallah: UNESCO. Tilgjengelig fra http://www.unesco.org/new/en/member-states/single-view/news/education_cluster_statement_more_than_half_a_million_gaza_students_return_to_school_after_a_shattering_summer/ [lastet ned 2. desember]
- UNESCO (2014c, 9. oktober). *UN Agencies Declare, 'Mental Health Matters'!* Ramallah: UNESCO. Tilgjengelig fra http://www.unesco.org/new/en/member-states/single-view/news/un_agencies_declare_mental_health_matters/ [lastet ned 28.11]
- UNICEF, dvs. United Nations Children's Fund (2014, 7. november). *State of Palestine. Humanitarian Situation Report. 24 Oct – 6 Nov*. Jerusalem: UNICEF. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/state-palestine-humanitarian-situation-report-6-november-2014> [lastet ned 2. desember]
- UNICEF & WFP (2014, september). *Gaza crisis: Joint emergency E-voucher assistance targets 300,000 vulnerable families*. Jerusalem: UNICEF. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/oPt/UNICEF-WFP_joint_eVoucher_programme_in_Gaza.pdf [lastet ned 3. desember]
- UNRWA, dvs. United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (2014a, 20. november) *Gaza situation report 70. 11 – 18 November*. Jerusalem: UNRWA. Tilgjengelig fra <http://www.unrwa.org/newsroom/emergency-reports/gaza-situation-report-70> [lastet ned 2. desember 2014]
- UNRWA (2014b, 27. november). *Gaza situation report 71. 18 – 25 November*. Jerusalem: UNRWA. Tilgjengelig fra <http://www.unrwa.org/newsroom/emergency-reports/gaza-situation-report-71> [lastet ned 2. desember 2014]
- UNRWA (2014c, 4. desember). *Gaza situation report 72. 25 November – 2 December*. Jerusalem: UNRWA. Tilgjengelig fra <http://www.unrwa.org/newsroom/emergency-reports/gaza-situation-report-72> [lastet ned 4. desember 2014]
- UNSCO, dvs. Office of the Special Coordinator for the Middle East Peace Process (2014a, 22. september). *Report to the Ad Hoc Liaison Committee, New York, 22. September 2014*. Jerusalem: UNSCO. Tilgjengelig fra http://unispal.un.org/pdfs/AHLC-Sept2014_UNSCOrpt.pdf [lastet ned 2. desember 2014]
- UNSCO (2014b, 9. oktober). *Gaza Reconstruction Mechanism Fact Sheet*. Jerusalem: UNSCO. Tilgjengelig fra <http://www.unsco.org/Gaza%20Reconstruction%20Mechanism%20Fact%20Sheet%209%20October%202014.pdf> [lastet ned 2. desember]

- UNSCO, (2014c, 19. oktober). *Socio-Economic Report: Overview of the Palestinian Economy in Q2/2014*. Jerusalem: UNSCO. Tilgjengelig fra <http://www.unsco.org/Documents/Special/UNSCO%20Socio-Economic%20Report%20Q2%202014.pdf> [lastet 28. november 2014]
- UNSCO (2014d, 4. november). Statement by the United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process, Mr. Robert Serry, on the Gaza reconstruction mechanism. Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra <http://www.unsco.org/Documents/Statements/SC/2014/Statement%20by%20the%20UN%20Special%20Coordinator%20-%204%20November%202014.pdf> [lastet ned 2. desember 2014]
- UNSCO (2014e, 21. november). *Statement by the United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process, Mr. Robert Serry, on reconstruction in Gaza*. Jerusalem: UNSCO. Tilgjengelig fra <http://www.unsco.org/Documents/Statements/SC/2014/Statement%20by%20the%20UN%20Special%20Coordinator%20-%2021%20November%202014%20%28English%29.pdf> [lastet ned 2. november 2014]
- WFP, dvs United Nations World Food Programme (2014, februar). *State of Palestine. Overview*. Jerusalem: WFP. Tilgjengelig fra <http://www.wfp.org/countries/state-of-palestine/food-security> [lastet ned 2. desember]
- WHO dvs. World Health Organization (2014a, september). *Gaza Strip. Joint Health Sector Assessment Report. Prepared by the Health Cluster in the occupied Palestinian territory*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra http://www.emro.who.int/images/stories/palestine/documents/Joint_Health_Sector_Assessment_Report_Gaza_Sept_2014-final.pdf?ua=1&ua=1&ua=1 [lastet ned 2. desember]
- WHO (2014b, 14. oktober). *WHO appeals for US\$ 8.7 million to rejuvenate, improve Gaza's health system*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra <http://www.emro.who.int/pse/palestine-news/health-system-appeal.html> [lastet ned 2. desember 2014]
- WHO (2014c, 1. november). *Accessing cancer treatment in post-conflict Gaza*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra <http://www.emro.who.int/pse/palestine-news/accessing-cancer-treatment-in-post-conflict-gaza.html> [lastet ned 2. desember]
- WHO (2014d, 3. november). *Rebuilding Gaza's health system*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/rebuilding-gaza-s-health-system-november-2014> [lastet ned 2. desember 2014]
- WHO (2014e, 24. november). *Referral of patients from the Gaza Strip. Monthly Report, October 2014*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/WHO_monthly_report_on_RAD-October_2014.pdf [lastet ned 5. desember 2014]

Muntlige kilder

- Palestinsk journalist i Rafah, Gazastripen (anonym). Telefonintervju 8. desember 2014.